

Зовнішнє незалежне оцінювання 2009 року з історії України від найдавніших часів до початку XXI століття

Зміст завдання та правильна відповідь
<p>1. Первісна людина з'явилася на території сучасної України близько 1 млн років тому.</p>
<p>2. Про якого великого київського князя йдеться в уривку з історичного джерела: <i>«Отець бо його... землю... хрещенням просвітив, а сей великий князь... засіяв книжними словами серця віруючих людей...»?</i> Ярослава Мудрого</p>
<p>3. Основу економічного розвитку Київської Русі становили землеробство та чорна металургія.</p>
<p>4. Сутність політичної роздробленості Київської Русі полягала в зміні унітарної монархії монархією федеративною.</p>
<p>5. Неповноправних людей на Русі, які через певні причини вийшли зі свого соціального середовища та втратили з ним законний зв'язок, називали ізгої.</p>
<p>6. Зміни в політичному устрої Київської Русі в XI–XIII ст. були пов'язані з появою та функціонуванням інституту загальноруських князівських з'їздів.</p>
<p>7. Яка пам'ятка давньоруської літератури містить такі настанови? <i>«... Паче всього – убогих не забувайте, годуйте й подавайте сироті... не давайте сильним погубити людину... гордості не майте в серці і в умі. Старих шануй, як отця, а молодих – як братів. Лжі березися, і п'янства, і блуду, бо в сьому душа погибає і тіло. А се вам основа всього: страх божий майте вище над усе...»</i> «Повчання дітям» Володимира Мономаха</p>
<p>8. Виникнення фільварків на українських землях було зумовлено зростаючим попитом на зерно на внутрішньому та зовнішніх ринках.</p>
<p>9. У якому столітті відбулися описані події? <i>«...Василій Іванович, великий князь московський, взяв град Смоленський. Король Сигізмунд... послав проти нього свого воєводу князя Костянтина Івановича Острозького, старосту луцького і брацлавського, з хоробрими воїнами литовськими і руськими. І стали князь з воїнами литовськими проти великої ворожої армії, і вдарили та погубили вісімдесят тисяч, а інших в полон взяли».</i> XVI ст.</p>
<p>10. У складі Руського та Брацлавського воєводств Речі Посполитої в другій половині XVI – першій половині XVII ст. перебували Галичина, Східне Поділля.</p>
<p>11. Орган самоврядування на чолі з бурмистром у містах, що користувалися магдебурзьким правом, називався рада.</p>
<p>12. Які чинники зумовили виникнення українського козацтва в XV–XVI ст.? – Посилення національного, соціального та релігійного гніту українського населення. – Існування масиву вільних земель, освоєння південних територій уходниками.</p>

<p>13. Братства в історії України – це</p> <p>релігійно-громадські організації міщан при православних церквах на українських землях наприкінці XVI–XVII ст.</p>	
<p>14. «Апостол» (1574), «Буквар» (1574), Острозька Біблія (1581) є першими</p> <p>друкованими на українських землях книгами, виданими І. Федоровим.</p>	
<p>15. Про появу якого явища в театральному мистецтві йдеться в уривку з історичного джерела?</p> <p><i>«У братських школах, академіях учні писали вірші, промови, а потім виголошували їх. Виконавці виходили на сцену й декламували текст, об'єднаний спільною темою. Шкільні вистави присвячувалися християнським святкам, впливовим особам, важливим подіям. Вистава тривала досить довго, тому глядачам давали перепочинок, пропонуючи їхній увазі в перервах між діями спектаклю театралізовані сценки народно-побутової тематики».</i></p> <p>інтермедія</p>	
<p>16. На карті позначено територію Гетьманщини</p> <p>на час укладення українсько-російського договору 1654 р. та сусідні землі, контрольовані Військом Запорозьким у 1654–1657 рр.</p>	
<p>17. Період Руїни характеризувався</p> <p>внутрішньою боротьбою козацької старшини за владу, розколом Гетьманщини, втручанням в її внутрішні справи та військовою агресією з боку сусідніх держав.</p>	
<p>18. У якому архітектурному стилі збудовано Успенський собор Свято-Успенської Києво-Печерської лаври?</p> <p>бароко</p>	
<p>19. Козацьке повстання 1702–1704 рр. під проводом С. Палія спричинено</p> <p>ліквідацією польським сеймом козацького устрою на Правобережній Україні.</p>	

20. «Пакти й Конституція прав і вольностей Війська Запорозького» – угода, укладена між гетьманом П. Орликом і **козацькою старшиною та запорозькими козаками.**

21. На карті позначено території, що ввійшли до складу Російської та Австрійської імперій під час різних поділів Речі Посполитої.
Результати якого з поділів відображено на карті?

Першого та Другого

22. Настанова імператриці Катерини II, що *«Треба найлегшим способом привести до того, щоб вони... перестали дивитись, як вовки на ліс. Коли в Малоросії не буде гетьмана, то треба намагатися щоб час і назва гетьманів зникли»*, реалізовувалася шляхом
– запровадження намісництва замість полкового устрою та створення регулярних кавалерійських полків.
– остаточного закріпачення українських селян і зрівняння в правах української старшини з російським дворянством.

23. Знищення Задунайської Січі спричинено **переходом задунайських козаків на бік Росії в ході російсько-турецької війни 1828–1829 рр.**

24. Яка організація в своїх документах задекларувала такі ідеї діяльності:
«...політичне об'єднання слов'ян є тією справжньою метою, до якого вони повинні прагнути. ...при об'єднанні кожне слов'янське плем'я [українці, росіяни, білоруси] повинно мати свою самостійність. Визначаємо, що кожне плем'я повинно мати народне правління і дотримуватися повної рівності співгромадян... Має існувати спільний Слов'янський собор з представників всіх племен. ...правило «Мета виправдовує засоби» визнається безбожним?»

Кирило-Мефодіївське братство

25. Унаслідок проведення в 1770–1780-х роках реформ Марії-Терезії та Йосифа II в Австрійській імперії

змінилося правове становище українського селянства та греко-католицької церкви.

26. Які зміни в соціально-економічній сфері Наддніпрянської України відбулися під впливом реформ 1860–1870-х років у Російській імперії?

- **Формування високого рівня концентрації виробництва.**
- **Завершення промислового перевороту.**
- **Формування ринку вільнонайманої праці.**

27. Представників мовно-літературної та суспільно-політичної течії другої половини XIX ст. на Галичині, Буковині та Закарпатті, які виступали за національно-культурну та державно-політичну єдність із російським народом і російською державою, називали

москвофіли.

<p>28. Поява Емського указу імператора Олександра II пов'язана з активізацією діяльності об'єднань української інтелігенції – громад.</p>	
<p>29. Унаслідок проведення земельної реформи П. Столипіна в Україні</p> <p style="text-align: center;">утверджено приватне селянське землеволодіння.</p>	
<p>30. У ході Першої світової війни Товариство українських поступовців закликала українців бути нейтральними, тому що жодна з воюючих сторін «...не може викликати співчуття ні цілями, ні способами боротьби».</p>	
<p>31. Ухваливши Другий Універсал, Українська Центральна Рада</p> <p style="text-align: center;">відмовилася від самочинного проголошення автономії до скликання Всеросійських установчих зборів.</p>	
<p>32. До якого періоду Української революції належать цитовані документи?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Однині Україна стає Українською Народною Республікою. Не відділяючись від республіки Російської і зберігаючи єдність її, ми твердо станемо на нашій землі, щоб силами нашими допомогти, щоб уся Республіка Російська стала федерацією рівних і вільних народів». 2. «Влада на території Української республіки віднині належить виключно радам робітничих, солдатських і селянських депутатів; ...в центрі – Всеукраїнському з'їздові рад..., його Центральному виконавчому комітетові... Україна проголошується республікою рад». <p style="text-align: center;">листопад – грудень 1917 р.</p>	
<p>33. На карті заштриховано територію</p> <ul style="list-style-type: none"> – поширення повноважень Генерального секретаріату відповідно до «Тимчасової інструкції Генеральному секретаріатові Тимчасового уряду на Україні». – на яку Генеральний секретаріат поширив свою владу після падіння Тимчасового уряду. – передану Українській Народній Республіці за умовами Брест-Литовського мирного договору. 	
<p>34. Падіння Української Центральної Ради (УЦР) спричинено відкритою підтримкою УЦР селянських виступів і робітничих страйків. відмовою УЦР від виконання умов Брест-Литовського мирного договору. завершенням УЦР аграрної реформи та переданням землі в руки селян.</p> <p style="text-align: center;">загостренням відносин УЦР з німецьким і австро-угорським командуванням.</p>	
<p>35. Про яку державу йдеться в уривку з історичного джерела?</p> <p><i>«Тепер є сприятливі обставини в цьому питанні, завдання створення в Києві Української академії наук бере на себе держава. Завдання це – справа державної ваги й вирішити його не під силу приватному товариству. Участь держави в цій справі, створення Комісії для вироблення законопроекту про заснування Академії на чолі з В. І. Вернадським дасть можливість втілити думку про Академію скоро та найбільш повно...»</i></p> <p style="text-align: center;">Українську Державу гетьмана П. Скоропадського</p>	
<p>36. Якими подіями завершилася Громадянська війна в Україні?</p> <p style="text-align: center;">Розгромом Червоною Армією військ генерала П. Врангеля в Криму та основних сил повстанських загонів Н. Махна.</p>	

37. Державно-політичний статус УСРР у 1921–1922 роках визначався

«договірною федерацією» з РСФРР та іншими радянськими республіками, посиленням її підпорядкування загальнофедеративним органам влади.

38. У результаті здійснення в Україні в 1920–1930-х роках політики коренізації

збільшено питому вагу українців серед керівних кадрів республіканського партійно-державного апарату.

39. Розвиткові сільського господарства України в період НЕПу було притаманне

функціонування виробничо-збутових кооперативів і товариств.

40. Проаналізуйте статистичні дані й визначте, що стало характерним для промисловості України кінця 1930-х років порівняно з 1920-ми роками.

Співвідношення між великою та дрібною промисловістю в загальному промисловому виробництві України (у %)

Види промисловості	Роки	
	1925–1926	1938
Велика промисловість		
ількість підприємств	0,6	8,6
ількість робітників	43,2	83,0
алова продукція	68,7	92,5
Дрібна промисловість		
ількість підприємств	99,4	91,4
ількість робітників	56,8	17,0
алова продукція	31,3	7,5

Концентрація лівової частки робітників у фабрично-заводському секторі, що домінував у виробництві промислової продукції республіки.

41. У яких уривках з історичних джерел відображено особливості життя українського суспільства в 1930-х роках?

- *«Загальні збори бідноти... виносили постанови про відібрання у куркулів усіх засобів виробництва. Намічали день розкуркулення й розподіляли актив бідняків по господарствам куркулів. В зазначений термін актив приходив до куркуля та описував усе його майно».*
- *«Адміністрування, перегини по відношенню до середняка, штучне насадження колгоспів, методи насильства не тільки щодо середняка, а й бідноти набули характеру системи...»*

42. «Розстріляне відродження» – умовна назва

літературно-мистецької генерації України 1920–1930-х років, репресованої сталінським режимом.

43. У якому році було проголошено незалежність Карпатської України?

1939 р.

44. У якому уривку з історичного джерела відображено один із заходів, спрямованих на асиміляцію українців у 1920–1930-х роках?

«Міністерство освіти категорично відхилило прохання відкрити школи з викладанням українською мовою, наголосивши, що громадяни зобов'язані давати своїм дітям освіту тільки в ...школах з румунською мовою викладання».

45. Друга світова війна розпочалася нападом
Німеччини на Польщу.
46. Рейди партизанських з'єднань на Правобережну Україну в 1943 р., окрім воєнних цілей, передбачали
нейтралізацію впливу на цій території ОУН та її збройних формувань.
47. Початком визволення території України від нацистської окупації став контрнаступ радянських військ у ході
Сталінградської битви.
48. У якому році Українська РСР стала членом Організації Об'єднаних Націй?
1945 р.
49. Особливість процесу післявоєнної відбудови народного господарства України (1945 – початок 1950-х років) визначалася
– першочерговою відбудовою важкої промисловості та енергетики.
– опорою лише на власні сили та ресурси Радянського Союзу.
– відсутністю достатньої кількості кваліфікованої робочої сили.
50. Суть політики радянської західних областей України в період післявоєнної відбудови (1945 – початок 1950-х років) полягала в
уніфікації всіх сфер життя відповідно до норм, утверджених у СРСР.
51. Які з указаних нижче заходів партійно-державного керівництва в 1950 – середині 1960-х років вплинули на життєвий рівень населення України?
– Ведення широкомасштабного індустріального житлового будівництва.
– Установлення щомісячного авансування та пенсій за віком для колгоспників.
– Підвищення рівня оплати праці, упровадження п'ятиденного робочого тижня.
52. Яка зміна в економічному розвитку України в другій половині 1950 – першій половині 1960-х років пов'язана зі створенням раднаргоспів?
Раціоналізація використання місцевих матеріальних і людських ресурсів.
53. Виникнення в Україні руху «шістдесятників» зумовлено
лібералізацією суспільно-політичного та духовного життя.
54. Яка особливість економічного розвитку України 1970 – початку 1980-х років підтверджується поданими нижче даними?
<i>«У республіці, на яку припадало 2,6% території СРСР, було побудовано майже 40% атомних енергоблоків, продукувалося близько 40% усієї радянської сталі, 34% вугілля, 51% чавуну. ...частка промисловості, що працювала на споживчий ринок, становила 29%, тоді як у розвинутих країнах цей показник сягав 50–60% і більше».</i>
деформованість структури економіки
55. Які цілі діяльності Української Гельсінської групи?
– Ознайомлювати світове співтовариство з фактами порушення прав людини в Україні.
– Ознайомлювати українську громадськість із Загальною декларацією прав людини.

<p>56. Що було однією з ознак дисидентського руху в Україні в другій половині 1960 – першій половині 1980-х років?</p>								
<p style="text-align: center;">мирний, ненасильницький характер боротьби</p> <p>57. Прочитайте уривок з історичного джерела та виконайте завдання. <i>«У зараженому радіацією Чорнобилі влаштовували «показуєні» весілля, фальшиві гулянки, паради. У дні всенародної жалоби було влаштовано першотравневу демонстрацію на Хрещатику в Києві, де оголені діти, нічого не підозрюючи, танцювали перед трибунами, потішаючи тих, котрі знали – зобов'язані були знати! – весь трагізм ситуації, що склалася...»</i> Зазначені вище заходи проводилися партійно-державним керівництвом з метою</p> <p style="text-align: center;">приховати факт вибуху на четвертому енергоблоці Чорнобильської АЕС і реальні масштаби та наслідки катастрофи.</p>								
<p>58. Важливим кроком до об'єднання національно-демократичних сил наприкінці 1980-х років було</p> <p style="text-align: center;">формування всеукраїнської організації – Народного руху України за перебудову.</p>								
<p>59. Про яке явище йдеться в уривку з історичного джерела? <i>«На початку 1990-х років перевищення показників смертності над показниками народжуваності стало характерним для всієї республіки – на кожну 1000 мешканців народжувалося в середньому 8,5 дітей, а помирало 16 осіб. Якщо у 1989 р. в Україні проживало 51,7 млн чол., то у 2003 р. всього 47,7 млн.»</i></p> <p style="text-align: center;">депопуляцію</p>								
<p>60. Які завдання державотворення в Україні було вирішено на початку 1990-х років?</p> <ul style="list-style-type: none"> – Встановлено недоторканність кордонів, регламентовано режим і порядок їх охорони. – Створено власні Збройні сили, організовано органи безпеки та правопорядку. – Сформовано інститут громадянства, національну символіку визнано державною. 								
<p>61. Установіть відповідність між описаними подіями та часом (століттями), коли вони відбулися.</p> <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 70%;"><i>«І тоді єпископ корсунський з попами охрестили Володимира. Охрестився ж він у церкві святої Софії. А стоїть та церква на високому місці посеред города...»</i></td> <td style="width: 30%; text-align: right;">X ст.</td> </tr> <tr> <td><i>«Заложив він в городі Києві ворота Золоті, ...також церкву святої Софії, Премудрості Божої, а потім церкву на Золотих воротах, кам'яну...»</i></td> <td style="text-align: right;">XI ст.</td> </tr> <tr> <td><i>«Рушив Аскольд і Дір на Греків, і прийшов туди... Цесарград двомастами кораблів оточили. ...знялася буря з вітром і кораблі русів розметало і побило...»</i></td> <td style="text-align: right;">IX ст.</td> </tr> <tr> <td><i>«У той же рік прийшов Батий до Києва з mnogим-множеством сили своєї, і окружив город. І обступила Київ сила татарська, і був город в облозі великій...»</i></td> <td style="text-align: right;">XIII ст.</td> </tr> </table>	<i>«І тоді єпископ корсунський з попами охрестили Володимира. Охрестився ж він у церкві святої Софії. А стоїть та церква на високому місці посеред города...»</i>	X ст.	<i>«Заложив він в городі Києві ворота Золоті, ...також церкву святої Софії, Премудрості Божої, а потім церкву на Золотих воротах, кам'яну...»</i>	XI ст.	<i>«Рушив Аскольд і Дір на Греків, і прийшов туди... Цесарград двомастами кораблів оточили. ...знялася буря з вітром і кораблі русів розметало і побило...»</i>	IX ст.	<i>«У той же рік прийшов Батий до Києва з mnogим-множеством сили своєї, і окружив город. І обступила Київ сила татарська, і був город в облозі великій...»</i>	XIII ст.
<i>«І тоді єпископ корсунський з попами охрестили Володимира. Охрестився ж він у церкві святої Софії. А стоїть та церква на високому місці посеред города...»</i>	X ст.							
<i>«Заложив він в городі Києві ворота Золоті, ...також церкву святої Софії, Премудрості Божої, а потім церкву на Золотих воротах, кам'яну...»</i>	XI ст.							
<i>«Рушив Аскольд і Дір на Греків, і прийшов туди... Цесарград двомастами кораблів оточили. ...знялася буря з вітром і кораблі русів розметало і побило...»</i>	IX ст.							
<i>«У той же рік прийшов Батий до Києва з mnogим-множеством сили своєї, і окружив город. І обступила Київ сила татарська, і був город в облозі великій...»</i>	XIII ст.							
<p>62. Установіть відповідність між назвами вищих державно-політичних інституцій Гетьманщини середини XVII–XVIII ст. та їхньою компетенцією.</p>								

Генеральна військова канцелярія	Військово-адміністративна установа, за посередництва якої гетьман здійснював управління державою, вирішувала всі поточні справи внутрішнього та міжнародного характеру.
Генеральна військова рада	Представницький інститут, який розглядав загальні державні справи, зокрема: затвердження міждержавних договорів, складання «статей» при обранні гетьмана.
Генеральний військовий суд	Орган, що розглядав справи осіб, які належали до генеральної старшини, а також справи про державні злочини, здійснював нагляд за виконанням універсалів гетьмана та указів царя.
Генеральна скарбова канцелярія	Орган, що відав справами збору натуральних і грошових податків з населення, прибутками та видатками держави, військовими та ранговими маєтностями.
63. Установіть відповідність між прізвищами митців і сферами їхньої творчості (фактами біографії).	
М. Лисенко	Композитор, етнограф, учасник громадівського руху, автор опер «Різдвяна ніч», «Утоплена», «Тарас Бульба», «Енеїда».
М. Пимоненко	Художник, член Товариства «передвижників», автор картин «Весілля в Київській губернії», «Свати», «Ворожіння», «Ярмарок».
С. Гулак-Артемівський	Композитор, співак, драматург, соліст Флорентійської опери, Російської імператорської опери, автор опери «Запорожець за Дунаєм».
М. Леонтович	Композитор, автор хорових поем «Легенда», «Моя пісня», класичних обробок українських пісень «Козака несуть», «Дударик», «Щедрик».
64. Установіть відповідність між назвами періодів в історії України та поняттями й термінами, які потрібно використовувати, характеризуючи їх.	
Радянська модернізація (1929–1938)	П'ятирічка, колективізація, «закон про п'ять колосків», Голодомор, масові репресії, «розстріляне відродження».
Велика Вітчизняна війна (1941–1945)	Мобілізація, евакуація, Голокост, «новий порядок», рух Опору, депортація.
Післявоєнна відбудова (1945–початок 1950-х)	Холодна війна, голод, «ждановщина», радянська, «безрідний космополітизм», операція «Вісла».
Десталінізація (1953–1964)	Реформа, раднаргоспи, культ особи, демократизація, реабілітація, «шістдесятники».
65. Установіть відповідність між датами та подіями.	
16 липня 1990 р.	Схвалення Декларації про державний суверенітет України.
24 серпня 1991 р.	Прийняття Акта проголошення державної незалежності України.
28 червня 1996 р.	Прийняття Конституції України.
28 листопада 2006 р.	Прийняття Закону України «Про Голодомор 1932–1933 років в Україні».

66. Установіть послідовність панування кочовиків на території сучасної України.

- 1 – кіммерійці
- 2 – скіфи
- 3 – сармати
- 4 – гуни

67. Установіть послідовність описаних нижче подій національно-визвольної війни українського народу проти Речі Посполитої середини XVII ст.

- 1 – «Стали поляки обозом та вишикували своє військо на рівнині коло Корсуня. Того ж ранку вдарив Хмельницький зі своїм і ординським військом на поляків. Ті, недовго втримуючи свій стрій, з великими втратами відступили...»
- 2 – «Увесь народ, вийшовши з Києва, вся чернь вітала його. Академія вітала його промовама як спасителя народу від рабства польського, як Мойсея, вбачаючи в імені Богдан добрий знак і називаючи його Богом даний...»
- 3 – «Через рік після перемоги під Берестечком повністю загинуло польське військо... Того ж року господарю Василю довелося влаштувати весілля своєї дочки Розанди з Тимошем, сином козацького гетьмана Хмеля...»
- 4 – «То ми, великий государ, підданого нашого Богдана Хмельницького... і все наше Військо Запорозьке пожалували – веліли їм бути під нашою, царського величества, високою рукою, згідно з давнішими їх правами і привілеями...»

68. Установіть послідовність явищ, притаманних історичному розвитку України.

- 1 – виникнення ремесла
- 2 – виникнення мануфактури
- 3 – промисловий переворот
- 4 – виникнення фабрики

69. Установіть послідовність воєнних операцій Червоної Армії в роки Великої Вітчизняної війни (1941–1945).

- 1 – «Битва за Дніпро»
- 2 – Кримська наступальна операція
- 3 – Львівсько-Сандомирська операція
- 4 – Карпатсько-Ужгородська операція

70. Установіть послідовність суспільно-політичних подій 1950–1970-х років.

- 1 – Виступ на XX з'їзді КПРС М. Хрущова з доповіддю «Про культ особи та його наслідки».
- 2 – Суд у Львові над членами Української робітничо-селянської спілки – Л. Лук'яненком, І. Кандибою та іншими
- 3 – Поява праці І. Дзюби «Інтернаціоналізм чи русифікація?»
- 4 – Утворення Української громадської групи сприяння виконанню Гельсінських угод.